
**Tekstil - Kəmiyyət kimyəvi analiz - 10-cu hissə:
Triasetatın və ya polilaktidin digər liflərlə
qarıışıqları (diklorometandan istifadə üsulu)**

**Textiles — Quantitative chemical analysis —
Part 10: Mixtures of triacetate or polylactide
with certain other fibres (method using
dichloromethane)**

LAZIMDIR

Bu standart Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutunun icazəsi olmadan tam və ya hissə-hissə yenidən çap oluna, çoxaldıla və yayıla bilməz

Elçin İsaqzadə küç., 7-ci köndələn

Telefon: +994125149308

Email: office@azstand.gov.az

MÜQƏDDİMƏ

1. Bu standart “Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu” PHŞ tərəfindən işlənib hazırlanıb və təqdim edilib.

2. “Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu” PHŞ-nin “____” _____2023-cü il tarixli _____saylı Qərarı ilə təsdiq edilib.

3. Bu standart beynəlxalq Standart ISO 1833-10:2019 ilə eynidir (İDT).

This standart is identical (İDT) to the European Standard ISO 1833-10:2019

4. İlk dəfə tətbiq edilir.

5. Dövlət standartında müəyyən edilən tələblərin beynəlxalq standartlara, norma, qayda və tövsiyələrə və digər dövlətlərin müvafiq mütərəqqi milli standartlarına, elm, texnika və texnologiyanın müasir nailiyyətlərinə əsaslanmasını müəyyən etmək üçün standartın ilkin yoxlama müddəti 2024-cü il, dövri yoxlama müddəti ildə 1 dəfədir.

MÜNDƏRİCAT

ÖN SÖZ.....	V
1 TƏTBİQ SAHƏSİ.....	1
2 NORMATİV İSTİNADLAR.....	1
3 TERMİN VƏ TƏRİFLƏR.....	1
4 SINAĞIN PRİNSİPİ	1
5 REAGENTLƏR	2
7 SINAĞIN APARILMA ÜSULU	2

LAZIMIYI

ÖN SÖZ

Beynəlxalq Standartlaşdırma Təşkilatı (ISO) milli standartlaşdırma orqanlarının (ISO-nun üzv orqanları) ümumdünya federasiyasıdır. Beynəlxalq standartların hazırlanması işi adətən ISO-nun texniki komitələri vasitəsilə həyata keçirilir. Texniki komitənin yaradılma məqsədini təşkil edən predmetdə maraqlı olan hər bir üzv orqan həmin komitədə təmsil olunmaq hüququna malikdir. Bu işdə ISO ilə əlaqələndirmə şəraitində, beynəlxalq təşkilatlar, həmçinin hökumət və qeyri-hökumət təşkilatları da iştirak edir. ISO bütün elektrotexniki standartlaşdırma məsələlərində Beynəlxalq Elektrotexnika Komissiyası (IEC) ilə yaxından əməkdaşlıq edir.

Bu sənədi hazırlamaq üçün istifadə olunan və onun sonrakı saxlanması üçün nəzərdə tutulan prosedurlar ISO/IEC Direktivlərinin 1-ci hissəsində təsvir edilir. Müxtəlif növ ISO sənədləri üçün tələb olunan fərqli təsdiq meyarları xüsusilə qeyd edilməlidir. Bu sənəd ISO/IEC Direktivlərinin 2-ci hissəsinin redaksiya qaydalarına uyğun olaraq tərtib olunub (bax: www.iso.org/directives).

Bu sənədin bəzi elementlərinin patent hüquqlarının predmeti ola biləcəyi ehtimalına diqqət yetirilir. ISO bu cür patent hüquqlarının hər hansı birinin və ya hamısının müəyyən edilməsinə görə məsuliyyət daşımır. Sənədin hazırlanması zamanı müəyyən edilmiş hər hansı patent hüquqlarının təfərrüatları "Giriş" bölməsində və/yaxud ISO-nun daxil olmuş patent bəyannamələrinin siyahısında təqdim olunacaq (bax: www.iso.org/patents).

Bu sənəddə istifadə edilən hər hansı ticarət adı istifadəçilərin rahatlığı üçün verilən informasiyadır və onun dəstəkləndiyini ehtiva etmir.

Standartların könüllü xarakter daşması, uyğunluğun qiymətləndirilməsi ilə bağlı ISO-nun xüsusi termin və ifadələrinin mənasına dair izahat, eləcə də Ümumdünya Ticarət Təşkilatının (ÜTT) Ticarətə Texniki Maneələr Sazişində əksini tapan prinsiplərə ISO-nun sadıqlıyı haqqında məlumat üçün aşağıdakı keçidə daxil ola bilərsiniz: www.iso.org/iso/foreword.html.

Bu sənəd *Tekstil* üzrə ISO/TC 38 sayılı Texniki Komitə tərəfindən hazırlanmışdır.

Bu ikinci nəşr texniki cəhətdən təshih edilmiş birinci nəşri (ISO 1833-10:2006) ləğv edir və onu əvəz edir.

İlkin nəşr ilə müqayisədə əsas dəyişikliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

- "Triasetat və ya polilaktidin və bəzi digər liflərin qarışıqları..." başlığı "Triasetat və ya polilaktidin bəzi digər liflər ilə qarışıqları..." başlığı ilə əvəz olunmuşdur;
- [Bənd 1](#)-də bir neçə qalan lif əlavə edilmişdir;
- mühüm [Bənd 3](#) "Terminlər və anlayışlar" əlavə edilmiş və sonrakı bəndlər yenidən nömrələnmişdir;
- [Bənd 7](#)-də (əvvəlki Bənd 6) sınağın aparılma üsuluna bəzi dəqiq təfərrüatlar əlavə edilmişdir;
- [Bənd 8](#) -də(əvvəlki Bənd 7) elastomultiefir, elastolefin və melamin üçün xüsusi *d* əmsalı əlavə edilmişdir;
- [Bənd 9](#)-da (əvvəlki Bənd 8) qarışıqlığın qarşısını almaq üçün "faiz" əlavə edilmişdir.

ISO 1833 seriyasındakı bütün hissələrin siyahısını ISO-nun veb sahifəsində tapa bilərsiniz.

Bu sənədlə bağlı istənilən rəy və ya suallar istifadəçinin milli standartlaşdırma qurumuna yönəldilməlidir. Bu qurumların tam siyahısını www.iso.org/members.html saytında tapa bilərsiniz.

**Tekstil - Kəmiyyət kimyəvi analiz –
10-cu hissə: Triasetat və ya polilaktidin digər
liflərlə qarışıqları (diklorometandan istifadə üsulu)**

AZS ISO 1833-10: 2023

**Textiles — Quantitative chemical analysis —
Part 10: Mixtures of triacetate or polylactide
with certain other fibres (method using dichloromethane)**

Tətbiq edilmə tarixi “_____” _____ 2023-cü il

1 TƏTBİQ SAHƏSİ

Bu sənəddə aşağıdakı qarışıqlardan hazırlanmış toxuculuq məmulatlarında lifsiz maddə xaric edildikdən sonra triasetatın və ya polilaktidin kütlə faizinin müəyyən olunması üçün diklorometanın istifadəsi nəzərdə tutulan üsul müəyyən olunur:

— yun və ya digər heyvan tükü, ipək, zülal, pambıq, viskoza, mis-ammonyak, modal, liosel, poliamid, poliefir, akril, elastofir, polipropilen, elastolefin, melamin, polipropilen/poliamid bikomponenti, poliakrilat və şüşə lifləri ilə birlikdə;

— triasetat və ya polilaktid.

Qismən hidrolizə (yəni sabunlaşmaya) uğrayan triasetat liflərinin reagentdə tam həllolması dayanır. Belə hallarda bu üsul tətbiq olunmur.

2 NORMATİV İSTİNADLAR

Mətnə aşağıda qeyd olunan sənədlərə elə istinad edilir ki, onların məzmununun bir hissəsi və ya hamısı bu sənədin tələblərini təşkil edir. Tarixi mövcud olan istinadlar üçün yalnız qeyd olunan redaksiya tətbiq olunur. Tarixi mövcud olmayan istinadlar üçün istinad edilən sənədlərin ən son redaksiyası tətbiq olunur (istənilən düzəlişlər də daxil olmaqla).

ISO 1833-1, Textiles — *Quantitative chemical analysis — Part 1: General principles of testing*

3 TERMİN VƏ TƏRİFLƏR

Bu sənədin məqsədləri üçün aşağıdakı terminlər və təriflər istifadə olunur.

ISO və IEC standartlaşdırma zamanı istifadə olunan terminologiyanı aşağıda qeyd olunan ünvanlarda saxlayır:

IEC Elektropediya: <http://www.electropedia.org/>

ISO Onlayn faylların baxılması platforması: <https://www.iso.org/obp>

4 SINAĞIN PRİNSİPİ

Triasetat və ya polilaktid lifləri qarışığın məlum quru kütləsindən diklorometan vasitəsilə həll edilməklə xaric edilir. Qalıq toplanır, yuyulur, qurudulur və tərəzidə çəkilir; onun lazım olduğu təqdirdə düzəliş edilmiş kütləsi qarışığın quru kütləsinin faizi ilə ifadə edilir. Triasetat və ya polilaktidin faizlə miqdarı fərqi əsasən tapılır.

5 REAGENTLƏR

ISO 1833-1-də təsvir edilmiş reagentləri 5.1-də verilmiş reagentlərlə birlikdə istifadə edin.

5.1 Dixlorometan.

TƏHLÜKƏSİZLİK TƏDBİRLƏRİ — Bu reagentin zəhərli təsirləri nəzərə alınmalı və istifadə zamanı tam ehtiyat tədbirləri görülməlidir.

6 AVADANLIQLAR

ISO 1833-1-də təsvir olunan aparatı 6.1-də verilmişlərlə birlikdə istifadə edin.

6.1 Konusvari kolba, minimum tutumu 200 ml, tıxaclı şüşə.

7 SINAĞIN APARILMA ÜSULU

ISO 1833-1 standartında təqdim olunan ümumi üsulu yerinə yetirin, sonra isə sınağı aşağıdakı şəkildə davam etdirin.

Konusvari kolbada (6.1) olan nümunənin hər qramına 100 ml dixlorometan (5.1) əlavə edin. Kolbanın ağzını tıxacla bağlayın və nümunənin islanması üçün kolbanı çalxalayın. Kolbanı təqribən 10 dəqiqəlik fasilələrlə çalxalamaqla 30 dəq müddətində otaq temperaturunda saxlayın.

Mayeni filtrləmə tiqeli vasitəsilə filtrləyin.

Kolbadakı qalıqın üzərinə 60 ml dixlorometan əlavə edin, onu əl ilə çalxalayın və kolbanın içindəkilərini filtrləmə tiqeli vasitəsilə filtrləyin. Qalan lifləri kolbanı az miqdarda dixlorometan ilə yumaqla tiqelə keçirin.

Mayenin artıq hissəsini sorulma vasitəsilə xaric etməklə tiqeli boşaldın, tiqeli yenidən dixlorometan ilə doldurun və onu ağırlıq qüvvəsinin təsiri altında axıb gedənə qədər saxlayın.

Son olaraq, sorulma vasitəsilə tiqeli boşaldın. Həllədicinin hamısını xaric etmək üçün isti su ilə yaxalayın, tiqeli və qalıqı qurudun, sonra soyudun və onları tərəzidə çəkin.

8 NƏTİCƏLƏRİN HESABLANMASI VƏ İFADƏ OLUNMASI

Nəticələri ISO 1833-1 standartında təsvir olunan ümumi təlimatlara uyğun olaraq hesablayın.

$d=1.01$ olan melamin istisna olmaqla, d -nin qiyməti 1.00 bərabərdir.

9 DƏQİQLİK

10

Toxuculuq materiallarının həmcins qarışığında bu üsulla əldə edilən nəticələrin etibarlılıq intervalları 95% etibarlılıq səviyyəsində ± 1 faizdən yüksək olmur

---

ICS: 59.060.01

Açar sözlər: lif, Tekstil, toxuma, viskoz, yun, pambıq, ipək, dixlorometan, triasetat, poliakid

---

LAZIMLƏ

Rəsmi nəşr
“Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu”
publik hüquqi şəxs

AZS ISO 1833-10:2023

**Tekstil - Kəmiyyət kimyəvi analiz - 10-cu hissə:
Triasetatın və ya polilaktidin digər liflərlə
qarıışıqları (diklorometandan istifadə üsulu)**